

فهرست مطالب

عنوان:	صفحه
۱- آشنایی کلی با مکان کارآموزی.....	۱
۱-۱- تاریخچه سازمان.....	۱
۲-۱- نمودار سازمانی و تشکیلات واحد صنعتی وامکانات.....	۲
۳-۱- نوع محصولات تولیدی خدماتی واحد صنعتی.....	۶
۴-۱- شرح فرآیند تولید و خدمات.....	۸
۱-۲- سلسله مراتب دیسپاچینگ و فلسفه بهره برداری.....	۱۵
۲-۲- استاندارد اینترفیس پستها و نیروگاهها با سیستم های دیسپاچینگ.....	۲۰
۳-۲- لینک بین مراکز دیسپاچینگ.....	۲۸
۴-۲- مشخصات فنی ارتباط انسان و ماشین.....	۳۱
۵-۲- مهندسی سیستم اسکادا.....	۳۳
۶-۲- پروتکل های انتقال داده در سیستم های دیسپاچینگ.....	۳۷
۳- آزمون آموخته ها و نتایج	۴۳
۱-۳- چرا منابع تغذیه سوئیچینگ.....	۴۳
۲-۳- چگونه یک منبع تغذیه سوئیچینگ کار می کند.....	۴۶

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoo.cn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۵۱۱ تماس حاصل نمایید

۳-۳- مروری بر یک منبع تغذیه سوئیچینگ نمونه ۵۰

۳-۴- انواع آرایشهای منابع تغذیه سوئیچینگ ۵۳

۴- نتیجه گیری از دو ماه دوره کارآموزی و پیشنهادات ۵۴

www.kandoo.cn.com
www.kandoo.cn.com
www.kandoo.cn.com

۱- آشنایی کلی با مکان کارآموزی

شرکت مهر وز صنعت اصفهان

نگهداری و تعمیرات شبکه انتقال نیرو

شرکت مهروز صنعت یکی از شرکت هایی است که در زمینه خدمات رسانی سیستم های قدرت، رله و حفاظت، تجهیزات پست، خطوط انتقال و شبکه های مخابراتی و تله متری فعالیت می کند. قابلیت ها و سابقه درخشان این شرکت باعث شده است تا بعنوان مرجع و منبعی در زمینه های خدمات مهندسی و خدمات نگهداری و تعمیرات شبکه های انتقال نیرو محسوب گردد. تعهد، کیفیت، سرعت و مطلوبیت نرخ خدمات اهدافی می باشد که این شرکت در جهت دستیابی به آنها تلاش کرده است و به آنها دست یافته است.

شرکت مهروز صنعت اصفهان به دنبال آن است تا در چشم انداز خود به بهترین شرکت در زمینه نگهداری و تعمیرات تبدیل گردد. پیشرفت هر روزه شرکت به سمت ارائه مطلوب خدمات که کیفیت بالاتر و برتر نسبت به خدمات مشابه داشته باشد.

۱-۱- تاریخچه سازمان:

در مردادماه ۱۳۷۷ شرکت مهروز صنعت بعنوان شرکت سهامی خاص عهده دار نگهداری و تعمیرات شبکه انتقال نیرو گردید. بهره گیری از نیروی کاری که نزدیک به

**جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید**

سه دهه تجربه کار در شبکه های انتقال را دارد و استفاده از تجهیزات و امکانات
منحصربه فرد در صنعت برق باعث گردید در زمانی بسیار کوتاه این شرکت بتواند
خود را در زمره شرکت های فعال و پر قدرت در زمینه شبکه های انتقال نیرو و برق
صنعتی قرار دهد.

۱-۲- نمودار سازمانی و تشکیلات واحد صنعتی و امکانات:

اگر بخواهیم قسمت های مختلف شرکت مهروز صنعت را به صورت یک بلوک
دیگرام به نمایش در آوریم نمودار آن به صورت صفحه بعد می باشد:

نیروی انسانی امور حفاظت و کنترل شرکت مهروز صنعت :

این امور از سه قسمت انتقال، فوق توزیع و آزمایشگاه برخوردار است. به کارگیری نزدیک به ده نفر از کارشناسان با تجربه که دوره های حفاظتی متعددی را سپری نموده اند و استفاده از خدمات نزدیک به هشت نفر از تکنسین های توانا منبعی غنی از نیروهای انسانی برای اجرای هرگونه خدمات را برای این امور فراهم آورده است.

نیروی انسانی امور خطوط شرکت مهروز صنعت :

این امور که از سه قسمت خطوط انتقال، فوق توزیع و کابل تشکیل شده است با برخورداری از دیدگاه کارشناسی مسئولین خود و استفاده از تجربه نیروی متعهد، مجرب و تلاشگر خود در گروههای عملیاتی و بالارو می تواند در اقصی نقاط شبکه های انتقال و فوق توزیع و حتی شبکه های زیرزمینی کابل بهترین خدمات را عرضه نماید.

نیروی انسانی امور تعمیرات شرکت مهروز صنعت :

این امور با داشتن سه قسمت ترانس، کلید و کارگاه از کارکنان متعهد و تلاشگر برخوردار است. این امور با به کارگیری نزدیک به ده کارشناس مطلع و تعداد پانزده تکنسین با تجربه در هر یک از زمینه های تخصصی می تواند خدمات خود را به مشتریان گرامی عرضه نماید.

نیروی انسانی واحد تله متری و کامپیوتر شرکت مهروز صنعت :

تعداد هشت کارشناس زبده و متخصص با توانایی های بالای خود درسه بخش تله

متری، سخت افزار و نرم افزار این واحد به ارائه خدمات مشغول هستند و با استفاده از

تجهیزات منحصر به فرد در کیفیتی مطلوب به مشتریان خود خدمت می نماید.

نیروی انسانی دفتر فنی شرکت مهروز صنعت :

این دفتر با دارا بودن بخش های سخت افزار، نرم افزار، همامنگی و کنترل پروژه و آموزش

دارای نزدیک به ده کارشناس مجرب و توانا در زمینه ارائه خدمات مورد نیاز می باشد.

تخصص افراد به گونه ای است که می تواند هرگونه نیازی را در زمینه کاری دفتر فنی

به بهترین وجه برآورده نماید.

تجهیزات کار:

شرکت مهروز صنعت در زمینه دستگاهها و تجهیزات تست از مجهزترین نوع و آخرین

مدل و سائل کاری برخوردار است که با توجه به سرمایه گذاری وزارت نیرو در منطقه

مرکزی به لحاظ پشتوانه سرمایه ای و فنی از این لحاظ کمتر رقیبی در شرکت های

ایرانی برای آن وجود دارد. تجهیزات تست و راه اندازی عبارتند از:

الف) دستگاههای تست رله DLF، دستگاههای تست رله ZFB و دستگاههای تست

TOUR-H از کارخانه های معتبر کوژلکس، GEC-ALESTOM و ABB ، SUERKER

، FRAJA-RTS 21 .

ب) دستگاههای اندازه گیری قدرت شامل PHASE-SHIFTER و پرایمیری

INJECTION و دستگاه HIGH-VOLTAGE با ولتاژهای DC و AC .

ج) تجهیزات اندازه گیری سیستم های کنترل شامل دستگاههای تست کنتور LANDIS
و انواع و اقسام مترینگ های کلمپی و دستی.

د) دستگاههای تست تجهیزات پست شامل دستگاه تست عایقی روغن، دستگاههای

واکیوم، روغن ترانس و گاز SF6، دستگاه تست تانژانت دلتا، میلی گراف و اندازه گیر

نقطه شبنم و کنتاکت رزیستانس و میگرهای مختلف.

ه) دستگاههای ترموویژن برای بررسی نقطه گرمای کلیه تجهیزات برقرار و

مینی بوس های عیب یاب کابل.

و) تجهیزات تعمیر و نگهداری خطوط انتقال نیرو شامل جک زنجیر، وینچ، ترمز، پولی

و....

ز) و بالاخره آزمایشگاههای مجهز رله، مخابرات و کارگاه تجهیزات پست از جمله

توانایی های شرکت در ارائه خدمات خود به مشتریان می باشد.

ستاد پشتیبانی:

از آنجایی که مجموعه وظایف شرکت مهروز صنعت بگونه ای است که ایجاب می

نماید قسمتهای فنی و اجرایی بتوانند در کلیه ساعات شبانه روز و در مواقع اضطراری

وفوری فعالیت داشته باشند، به همین منظور قسمت ستاد پشتیبانی با استفاده از

امکانات و تجهیزات پیشرفته و با مکانیزاسیون کامل ارائه خدمات می نماید.

علاوه بر موارد فوق امور پشتیبانی با دارا بودن قریب به چند دستگاه خودرو

سنگین، نیمه سنگین و سبک در انجام وظایف گروههای شرکت همکاری می نماید:

۱-۳- نوع محصولات تولیدی خدماتی واحد صنعتی:

نوع محصولات تولیدی خدماتی شرکت به تفکیک بخش ها به صورت زیر است:

خدمات امور حفاظت و کنترل:

- طراحی و مهندسی پستهای برق.

- نصب و راه اندازی پستها.

- تست های آماده سازی و راه اندازی.

- آزمایشگاه مجهز امور حفاظت و کنترل.

- نگهداری و تعمیرات سیستم های حفاظتی.

خدمات امور خطوط:

- ایجاد خطوط انتقال و فوق توزیع .

- بهینه سازی و اصلاح خطوط.

- بازدیدهای صعودی و ترموویژن.

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoo.cn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

- نگهداری و تعمیرات خطوط و کابل های انتقال و فوق توزیع.

خدمات امور تعمیرات پست:

- نصب، تست و راه اندازی تجهیزات فشار قوی پست.

- نگهداری و تعمیر تجهیزات فشار قوی پست.

- کارگاه تعمیرات و اورهال تجهیزات.

- بازرسی و عملیات پیشگیرانه.

خدمات امور مخابرات:

- ایجاد، نگهداری و تعمیرات شبکه های تلفن.

- ایجاد، نگهداری و تعمیرات شبکه های بی سیم.

- بهینه سازی و توسعه شبکه های بی سیم.

خدمات واحد تله متری و کامپیوتر:

- راه اندازی و نگهداری و تعمیرات (PLC).

- نگهداری و تعمیرات پایانه های راه دور و دیسپاچینگ .

- ساخت و تولید برد های الکترونیک

خدمات دفتر فنی:

- طراحی و اجرای پایانه های راه دور و نرم افزارهای دیسپاچینگ.

- مرجع و مأخذ منابع فنی.

- طراحی و راه اندازی سیستم های انفورماتیک.

- اجرا و نگهداری شبکه های رایانه ای (اینترنت و اینترنت).

۱-۴- شرح فرآیند تولید و خدمات:

تنوع خدمات شرکت در زمینه های مختلف کاری به همراه کیفیت مطلوب آن طیف گسترده ای را تشکیل می دهد که توسط واحدهای عملیاتی و فنی شرکت انجام می پذیرد. هرچند تفکیک آنها به راحتی امکان پذیر نمی باشد ولیکن دسته بندی بر اساس

نوع خدمات به شرح زیر است:

خدمات امور حفاظت و کنترل:

طراحی و مهندسی پستهای برق: با انجام کلیه محاسبات باز و اتصال کوتاه و در نظر گرفتن تمامی ویژگی های مورد نیاز می تواند طرح حفاظت، کنترل و نمای کلی پستها را تهیه نماید. کلیه نقشه ها و فهرستهای کابل، سیم و تجهیزات بر اساس نیاز مشتری تهیه می گردد و بر اساس نوع تجهیزات تمامی ارتباطات لازم را کامل می نماید.

نصب و راه اندازی پستها: هرگاه نیاز به اجرای سیستم حفاظت کامل برای پستهای انتقال و یا توزیع از سطح ولتاژ چهارصد کیلوولت گرفته تا برق صنعتی داشته باشید، هنگامیکه می خواهید تا سیستم حفاظتی خود را کامل نمایید و یا پست را پس از نصب

کیفیت مطلوب و در کمترین زمان در مدار قرار دهید، این امور آماده انجام خدمات
مورد نیاز شما است.

تست های آماده سازی و راه اندازی: در سریعترین زمان ممکن می تواند تمامی
تجهیزات حفاظتی مورد نیاز شما را به صورت کامل تست نماید و پست برق را در
مدار قرار دهد. تستهای نهایی انجام گرفته به گونه ای است که تا سال ها هیچگونه
مشکلی نخواهید داشت.

آزمایشگاه مجهز امور حفاظت و کنترل: در صورت بروز هرگونه مشکل بر روی
تجهیزات حفاظتی، کنترلی و یا مترینگ با سرویس دهی خود آماده خدمت گذاری
است. از اصلاح مدارات الکترونیکی تا برنامه ریزی تراشه های پروسسوری به گونه ای
انجام

می شود که کارآیی تجهیز مورد نظر به مانند روز اول گردد.

نگهداری و تعمیرات سیستم های حفاظتی: هرگاه سیستمی را به این امور بسپارید، با
برخورداری از تستهای پیشگیرانه احتمال بروز مشکلات و یا هرگونه وقفه در کارکرد
تجهیزات را به حداقل ممکن رسانیده اید. دیگر هیچگاه نگران مشکلات اضطراری
نخواهید بود، چرا که سرویس های شبانه روزی شرکت همواره آماده حل مشکلات شما
خواهند بود.

خدمات امور خطوط:

ایجاد خطوط انتقال و فوق توزیع: تمامی مراحل اجرای خطوط از مراحل

گودبرداری، اجرای فونداسیون و پایه گذاری، برقراری ارتینگ و نصب دکل تا نصب

یراق آلات وسیم کشی و تنظیمات نهایی در سطوح مختلف و لتاژ توسط کارکنان این

امور انجام می شود.

بهینه سازی و اصلاح خطوط: اگر چه احداث خطوط از اهمیت بسزایی برخوردار

است ولیکن نظر به شرایط جغرافیایی و طول عمل آن، نیاز است تا در اصلاح آن

اقداماتی اساسی به عمل آورد. امور خطوط با ارائه خدمات اصلاح پایه های

بتونی، قیراندود نمودن و جوشکاری پایه ها، تعویض سیمگیرها و تغییر آرایش فازها

ورننگ آمیزی دکل ها

می تواند این خطوط را در بهترین وضعیت بهره برداری نگه دارد.

بازدیدهای صعودی و ترموویژن: بدون آنکه در شرایط برق رسانی خطوط خللی وارد

شود کارکنان امور خطوط می توانند با بررسی و بازدیدهای صعودی در جوار خطوط

برقرار، قبل از وقوع هرگونه مشکل نسبت به رفع آن اقدام نمایند و حتی عیوبی که قابل

رویت نمی باشند را با انجام ترموویژن شناسایی و رفع عیب نمایند.

نگهداری و تعمیرات خطوط و کابل های انتقال و فوق توزیع: با سپردن شبکه های

برق رسانی انتقال و فوق توزیع اعم از خطوط هوایی و یا کابل های زیرزمینی به امور

خطوط شرکت اختر برق، کارکنان این شرکت با برنامه ریزی دقیق و انجام بازدیدها

و تعمیرات دوره ای می توانند این اطمینان را فراهم آورند که شبکه شما با کمترین

مشکل به نقاط مصرفی برق خواهد رسید.

خدمات امور تعمیرات پست :

نصب تست و راه اندازی تجهیزات فشارقوی: این امور با نیروهای خبره و تجهیزات

منحصر به فرد خود توانائی آن را دارد که تجهیزات فشار قوی پستهای برق

نصب، تست و راه اندازی تجهیزات فشار قوی پست: این امور با نیروهای خبره

و تجهیزات منحصر به فرد خود توانایی آن را دارد که تجهیزات فشار قوی پستهای برق

را در کوتاهترین زمان ممکن و بهترین وجه و بالاترین کیفیت نصب و راه اندازی

نماید. اجرای کامل و درست پست به همراه عملیات تست توسط این امور ضمانت

معتبری را در اختیار شما برای اطمینان از سلامت کارکرد پست در طول سالهای بهره

برداری از آن می گذارد.

نگهداری و تعمیر تجهیزات فشار قوی پست: با برنامه ریزی دقیق در جهت عملیات

نگهداری تجهیزات پست و اجرای آن توسط همکاران امور تعمیرات می توان از عدم

وقوع مشکلات اساسی بر روی تجهیزات اطمینان حاصل نمود. از طرفی در صورت

هرگونه اشکال در کوتاهترین زمان ممکن و در هر ساعت از شبانه روز می توانید از

خدمات این امور استفاده نمایید.

کارگاه تعمیرات و اورهال تجهیزات: با توجه به هزینه بالای خرید تجهیزات و هزینه جنبی تعویض آن، اینک توجه دارندگان پستهای فشار قوی به این نکته معطوف شده است که با صرف هزینه ای کمتر با انجام تعمیرات اساسی (اورهال) بر روی تجهیزات خود، آنها را مجدداً مهیای بهره برداری سازند. امور تعمیرات شرکت مهرور صنعت با داشتن کارگاهی مجهز می تواند تمامی تجهیزات قدرت را از ترانس گرفته تا کلید و خازن بطور کامل اصلاح و با اطمینان خاطر برای سالهای متمادی در معرض بهره برداری قرار دهد.

بازرسی و عملیات پیشگیرانه: کارشناسان این امور به کمک تجهیزات منحصر به فرد خود از قبیل دستگاههای تست و تصفیه روغن، تست tg، تست شار مغناطیسی، تست مقاومت اهمی و بالاخره دوربین ترموویژن توانایی آن را یافته اند که قبل از بروز مشکل به امکان ایجاد آن پی برده و با اقدامات لازم از بروز عیب، خارج شدن تجهیز و صرف هزینه های بیشتر جلوگیری نماید.

خدمات امور مخابرات:

ایجاد، نگهداری و تعمیرات شبکه های تلفن: با توجه به نقش حیاتی مراکز تلفن در ارتباطات داخلی و خارجی سازمان ها و صنایع، این امور می تواند براساس نیاز مشتری طراحی شبکه های تلفن شما را به انجام رسانده و با داشتن مشاوره در تهیه تجهیزات مخابراتی لازم، نسبت به راه اندازی مراکز تلفن، تطبیق و هماهنگی در شماره بندی و

سیگنالینگ و ایجاد کانالهای مخابراتی لازم برای تمامی نقاط مورد نیاز اقدام نماید. نگهداری و سرویس های به موقع این امور باعث اطمینان از عدم بروز هرگونه خللی در ارتباطات تلفنی شما خواهد بود.

ایجاد، نگهداری و تعمیرات شبکه های بی سیم: گستردگی و روند روبه رشد شبکه

های

بی سیم، نیاز به این نوع شبکه ها را به شدت افزایش داده است و لذا یکی از توانایی های اصلی امور مخابرات در طراحی و نصب ایستگاههای ثابت و متحرک بر اساس فرکانس بندهای مورد نظر شبکه مخابرات می باشد. این امور می تواند با انجام برنامه زمان بندی نگهداری و تعمیرات شبکه های بی سیم، ارتباط مستمر و مطمئن را از طریق این سیستم تضمین نماید.

بهینه سازی و توسعه شبکه های بی سیم: با گسترش ارتباطات و افزایش نقاط شبکه لزوم بهینه سازی و توسعه شبکه بی سیم به گونه ای است که نه تنها خللی در ارتباطات فعلی ایجاد نگردد بلکه وضعیت موجود نیز اصلاح شود.

راه اندازی و نگهداری و تعمیرات (PLC): خدمات ویژه « POWER LINE CARRIER »

که می تواند ارتباطات دیتا، مکالمه و سیگنالهای حفاظتی را از طریق خطوط انتقال برق فراهم آورد از خدمات خاصی است که امور مخابرات این شرکت در اختیار کاربران

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoo.cn.com مراجعه کنید یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

در شبکه سراسری برق قرار می دهد وبا انجام سرویس های برنامه ریزی شده می تواند سلامت این ارتباطات را تضمین نماید.

خدمات واحد تله متری و کامپیوتر:

طراحی و اجرای پایانه های راه دور و نرم افزارهای دیسپاچینگ: اینک تمامی صنایع بزرگ و دارندگان شبکه های برق صنعتی نیاز دارند تا اطلاعات لازم جهت تجهیزات خود و نشانگرهای مقادیر و حتی فریم های قطع و وصل را در محل جمع آوری واز طریق پایانه راه دور (RTU) و یک سیستم ارتباطی به مرکز تصمیم گیری (دیسپاچینگ) منتقل سازند. واحد تله متری و کامپیوتر با تخصص بسیار بالای خود این

خدمات را به طور کامل به شما عرضه می دارد.

خدمات دفتر فنی:

مرجع و مأخذ منابع فنی: اگر از تجهیزات قدرت و یا هرگونه سیستم برقی استفاده می نمایید، می توانید برای دریافت دستورالعمل های فنی، روش های کارکرد و اطلاعات و ویژگی های مورد نظر خود و حتی استفاده از نقطه نظرات کارشناسی برای اجرا، توسعه و یا بالا بردن بهره وری سیستم برق خود با برقراری ارتباط با دفتر فنی شرکت از تمامی خدمات این شرکت استفاده نمایید.

طراحی و راه اندازی سیستم های انفورماتیک: ایجاد و به کارگیری سیستم های

انفورماتیک اینک ضرورتی اجتناب ناپذیر برای هر صنعتی محسوب می شود. دفتر فنی

شرکت مهروز صنعت با دارا بودن تجربه خاص در طراحی و اجرای سیستم های

مکانیزه _____

می تواند کارکردهای عملیاتی را با حداقل امکانات رایانه ای بصورت کامل مکانیزه

گرداند و در ستاد نیز با اجرای سیستم اتوماسیون اداری و حذف مراسلات و روشهای

قدیمی سرعت، دقت، نظم و بهره وری را برای هر سازمانی به ارمغان آورد.

اجرا و نگهداری شبکه های رایانه ای (اینترنت و اینترنت): ضرورت اولین گام به

سوی ارتباطات وجود شبکه های رایانه ای است. دفتر فنی شرکت مهروز صنعت با

توانایی و تجربه راه اندازی اینگونه شبکه ها می تواند بهترین سرویس دهی را به

کاروان سازمان شما داشته باشد و بالاخره به صورت مرجعی مطمئن در نگهداری شبکه

سخت افزار _____ زاری و

نرم افزاری محسوب گردد.

۲- ۱- سلسله مراتب دیسپاچینگ و فلسفه بهره برداری:

ساختار شبکه برق کشور: با توجه به ساختار فعلی، ساختار شبکه برق کشور به شرح

ذیل می باشد:

- شبکه تولید (نیروگاههای بخاری، گازی، آبی و...).

- شبکه انتقال (۴۰۰، ۲۳۰ و بعضاً ۱۳۲ کیلوولت).

- شبکه فوق توزیع (۶۳ و بعضاً ۱۳۲ کیلوولت).

- شبکه توزیع (۳۲، ۲۰ و ۱۱ کیلوولت).

- شبکه فشار ضعیف (۴۰۰ و ۲۲۰ ولت).

با توجه به اینکه سیستم دیسپاچینگ برق، شبکه ای با سلسله مراتب فوق را کنترل می نماید لذا قطعاً بایستی ساختاری منطبق با این سلسله مراتب داشته باشد. به عبارت دقیق تر دیسپاچینگ برق نیز بایستی دارای سلسله مراتبی باشد.

سلسله مراتب دیسپاچینگ: عامل اصلی در طراحی سیستم های دیسپاچینگ، ساختار شبکه برق کشور است و عوامل دست دوم ساختار تشکیلاتی وزارت نیرو و فلسفه بهره برداری در هر یک از طبقات سلسله مراتبی دیسپاچینگ می باشد. سلسله مراتب دیسپاچینگ به صورت زیر می باشد:

۱ - سطح ۱ - دیسپاچینگ ملی (System Control Center-SCC): با توجه به اینکه فرکانس یک مفهوم متمرکز می باشد، کنترل فرکانس شبکه به مرکز ملی سپرده شده است. ابزار مرکز کنترل ملی جهت تثبیت فرکانس شبکه و مدیریت تولید واحدهای بزرگ می باشد. سیستم دیسپاچینگ ملی با نصب تجهیزات اسکادا در نیروگاههای بزرگ، ضمن قرائت تولید هر واحد و وضعیت آنها با استفاده از نرم افزارهای پیشرفته بار واحد را متناسب با فرکانس شبکه کنترل می نماید.

۲ - سطح ۲ - دیسپاچینگ منطقه ای (Area Operation Center-AOC): دیسپاچینگ

منطقه ای کنترل ولتاژ و بار شبکه انتقال را بر عهده دارد که به صورت غیرمتمرکز

**جهت خرید فایل word به سایت www.kandoo.cn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید**

می باشد. هم اکنون شبکه انتقال کشور به شش قسمت تقسیم شده و توسط شش مرکز

دیسپاچینگ منطقه ای (AOC) کنترل می شود. شش منطقه عبارتند از:

۱ - منطقه شمال شرق که مرکز دیسپاچینگ آن در مشهد می باشد (NEAOC).

۲ - منطقه شمال غرب که مرکز دیسپاچینگ آن در تبریز می باشد (NWAOC).

۳ - منطقه تهران که مرکز دیسپاچینگ آن در تهران می باشد (TAOC).

۴ - منطقه مرکزی که مرکز دیسپاچینگ آن در اصفهان می باشد (CAOC).

۵ - منطقه جنوب شرق که مرکز دیسپاچینگ آن در کرمان می باشد (SEAOC).

۶ - منطقه جنوب غرب که مرکز دیسپاچینگ آن در اهواز می باشد (SWAOC).

محدوده عملکرد دیسپاچینگ های منطقه ای (AOC) به شرح زیر است:

الف - کنترل و بهره برداری از پستهای نیروگاهها.

ب - کنترل و بهره برداری از نیروگاههای کوچک در شبکه.

ج - کنترل و بهره برداری از پستهای ۲۳۰ و ۴۰۰ کیلوولت و نیز شبکه انتقال ۴۰۰ و ۲۳۰

کیلوولت.

۳ - سطح ۳ - دیسپاچینگ محلی (Regional Dispatching Center-RDC) : مراکز

دیسپاچینگ محلی به مراکز دیسپاچینگ فوق توزیع معروف هستند و کنترل و بهره

برداری از شبکه فوق توزیع را در شهرهای بزرگ به عهده دارند.

۴ - سطح ۴ - دیسپاچینگ توزیع (Distribution Control Center-DCC): این مراکز

دیسپاچینگ، شبکه ۱۱، ۲۰ و ۳۳ کیلوولت و نیز پستهای ۱۱/۰.۴، ۲۰/۰.۴ و ۳۳/۰.۴

کیلوولت را در شهرها مورد بهره برداری و کنترل قرار می دهند.

۵ - سطح ۵ - دیسپاچینگ فشار ضعیف: در شهرهای متوسط و بزرگ، شبکه فشار

ضعیف از شبکه ۴۰۰ ولت پستهای فشار متوسط تا کتور مصرف کنندگان خانگی

توسط نواحی یا مناطق ۴۰۰ ولت تحت نظارت و کنترل قرار می گیرد.

فلسفه بهره برداری:

۱ - فلسفه بهره برداری از نیروگاهها در سیستم های

دیسپاچینگ: دیسپاچینگ ملی با کنترل توان تولیدی واحدهای بزرگ با استفاده از نرم

افزار AGC (Automatic Generation Control) در هر لحظه با توجه به فرکانس شبکه

و محدودیتها و مشخصه های واحدها، مقدار تولید مورد نیاز هر واحد را تعیین می نماید

و به یکی از دو روش ذیل به آنها اعمال می نماید:

- اعمال فرمان مستقیم به کنترلر واحدها از طریق تجهیزات دور دست اسکادا.

- اعمال فرمان به اپراتورهای محلی از طریق تلفن.

در عین حال دیسپاچینگ ملی وظایف ذیل را نیز بر عهده دارد:

- حفظ پایداری شبکه سراسری.

- پیش بینی بار و مدیریت تولید.

- برنامه ریزی اقتصادی تولید.

- برنامه ریزی خاموشی ها و تعمیرات اساسی واحدها.

مرکز ملی به منظور پیش بینی بار، حفظ پایداری شبکه و... نیازمند قسمتی از اطلاعات شبکه انتقال می باشد. این اطلاعات به کمک یک لینک مخابراتی با AOC ها و با یک نرخ نسبتاً کندتری از آنها دریافت می گردد.

۲ - فلسفه بهره برداری از شبکه انتقال: وظایف دیسپاچینگ منطقه ای به شرح ذیل

است:

- کنترل بار مصرفی منطقه.

- نظارت بر شبکه انتقال منطقه.

- حفظ ولتاژ مناسب مورد نیاز.

- هماهنگی مراکز RDC پایین دست خود.

۳ - فلسفه بهره برداری از شبکه فوق توزیع: وظایف دیسپاچینگ فوق توزیع به شرح

ذیل است:

- کنترل بار مصرفی محدوده تحت پوشش.

- نظارت بر شبکه فوق توزیع محدوده تحت پوشش.

- حفظ ولتاژ مناسب و مورد نیاز.

- هماهنگی مراکز DCC پایین دست خود.

۴ - فلسفه بهره برداری از شبکه توزیع: تعدادی از وظایف دیسپاچینگ توزیع به

شرح ذیل است:

- تشخیص محل خطا در خطوط فشار متوسط و رفع آن.

- تعمیر و نگهداری پستهای فشار متوسط (۰.۴/۲۰ کیلوولت و ...).

- نظارت بر بار خطوط فشار متوسط (۲۰ کیلوولت و ...) و جلوگیری از اضافه بار آنها.

- حفظ ولتاژ مناسب در شینه ۴۰۰ ولت در پستهای فشار متوسط.

۵ - فلسفه بهره برداری از شبکه فشار ضعیف: تعدادی از وظایف دیسپاچینگ فشار

ضعیف به شرح ذیل می باشد:

- تشخیص عیب در خطوط ۴۰۰ ولت و رفع آن.

- محاسبه صورتحساب مشترکین بر اساس تعرفه های موجود.

- حفظ کیفیت ولتاژ و تعادل بار در شبکه.

۲-۲- استاندارد ایتترفیس پستها و نیروگاهها با سیستم های دیسپاچینگ:

توضیح بعضی از اصطلاحات: ذیلاً بعضی از اصطلاحات سیستم دیسپاچینگ که در

این جزوه به کار برده شده است توضیح داده می شود:

1- RTU: Remote Terminal Unit:

پایانه های دوردست به تابلو یا تابلوهایی اطلاق می گردد که اطلاعات پست (یا نیروگاه) را به مرکز دیسپاچینگ انتقال داده و یا فرامین کنترلی را به تجهیزات پست اعمال می کند.

2- HVI: High Voltage Interface:

به تابلو ویا تابلوهایی گفته می شود که در آنها رله های واسط و ترانس دیوسرهای مورد نیاز پست نصب می شود.

3- DHVI: Distributed HVI:

در این نوع HVI یک تابلو ویا چند تابلو جداگانه برای HVI نخواهیم داشت بلکه ترانس دیوسرها و رله های واسط به صورت پراکنده در محل های مناسب نصب می شوند.

4- SCADA Cubicle , Marshalling Rack or Interface Cubicle:

تابلو اسکادا، مارشالینگ راک و تابلو اینترفیس همگی بیان کننده تابلوی واسطه ای است که کلیه نقاط مورد نیاز دیسپاچینگ در هر پست را در ترمینال هایی که از یک طرف به تجهیزات پست واز طرف دیگر به تجهیزات دیسپاچینگ اتصال دارد جمع آوری می کند.

5- Interposing Relay:

رله ایست که واسط نقاط کنترلی بوده و بین تجهیزات پست و تجهیزات دیسپاچینگ می باشد.

6- Guide Line:

نیاز سیستم اسکادا (کنترلها، آلامها، مژرندها، وضعیتها) با توجه به پستهای (نیروگاههای)

نصب شده ویا با توجه به پستهای (نیروگاههایی) که نصب خواهند شد را Guide Line

می گویند.

7- Transducer:

به تجهیزاتی اطلاق می گردد که یک یا چند کمیت آنالوگ را به یک یا چند کمیت آنالوگ دیگر با یک فرمول خاص تبدیل نمایند.

8- Operational Requirement:

نیازهای سیستم اسکادا با توجه به نقشه های حفاظت و کنترل تپهای مختلف پستها را O.R می گویند.

9- Standard Interface:

نحوه جمع آوری اطلاعات، نوع اطلاعات مورد نیاز و تعیین مشخصات دقیق تجهیزات سیستم اینترفیس که شامل نقشه های کنترل، وضعیت، آلام و اندازه گیری و نوع رله ها، تابلوها و ترانس دیوسرها را استاندارد اینترفیس می گویند.

آشنایی با مفهوم اینترفیس در سیستم اسکادا: یک سیستم دیسپاچینگ یا اسکادا از

مراکز دیسپاچینگ، خطوط مخابراتی (پی ال سی، میکروویو، رادیو و ...)، پایانه

دوردست (RTU)، تابلو واسط (HVI) و تابلوهای اینترفیس ویا مارشالینگ راک تشکیل

می شود. اینترفیس پست ویا نیروگاه با سیستم دیسپاچینگ به تابلو ویا تابلوهای

اطلاق می گردد که کل اطلاعات لازم از تجهیزات و بی های مختلف پست ویا

نیروگاه در آنها جمع آوری می شود. به این نوع تابلوها، تابلوهای مارشالینگ راک ویا

اسکادا گفت

می شود.

اطلاعات لازم از یک پست و یا نیروگاه برای ارسال به مرکز دیسپاچینگ را می توان به چهار دسته زیر تقسیم بندی کرد:

الف - کنترل های مورد نیاز مانند کنترل کلیدها، تپ چنجر ترانس ها، بار واحدها و

ب - وضعیت های مورد نیاز مانند وضعیت کلیدها، تپ چنجر ترانس ها، سکسیونرها
و

ج - آلامهای مورد نیاز مانند آلامهای خط، ترانس، واحد و

د - مقادیر اندازه گیری مورد نیاز مانند مگاوات و مگاوات خط، ترانس، ولتاژ خط بایاس
و

نحوه جمع آوری اطلاعات و نوع اطلاعات مورد نیاز از پستها و یا نیروگاهها در یک سیستم دیسپاچینگ، استاندارد اینترفیس نامیده می شود.

روشهای مختلف نصب تابلوی HVI در پستها و یا نیروگاهها:

روش اول - نصب تابلو HVI (نوع متمرکز): در این روش کلیه ترانس دیوسرها و

رله های واسط در یک یا چند تابلو جمع آوری می شود و محل قرار گرفتن این تابلو یا تابلوها مارشالینگ راک و پایانه ها می باشد.

روش دوم - استفاده از تابلوهای واسط گسترده (DHVI): در این روش

ترانس دیوسرها ورله های واسط در تابلوهای کنترل و حفاظت پست قرار می گیرند

و در این صورت سیگنالهای RTU مستقیماً به MR وارد می گردند.

مراحل مختلف تهیه مدارک آماده سازی ایستگاهها: ذیلاً مراحل مورد نیاز برای تهیه

مدارک آماده سازی ایستگاهها قبل از انجام پروژه دیسپاچینگ نام برده شده است:

- تهیه گاید لاین یا راهنمای نقاط.

- تهیه نقاط واقعی و عملی با توجه به تیپ پست.

- تهیه نقشه تک خطی پست مربوطه و اعمال گاید لاین بر روی نقشه فوق (SLD).

- تهیه لیست مارشالینگ راک (ISPCL).

- تهیه نقشه های حفاظت و کنترل اصلاح شده.

- تهیه نقشه های گروه بندی آلامها.

- تهیه لیست (MRTI).

- تابلو مارشالینگ راک.

- تهیه نقشه استقرار ترمینالها در تابلو مارشالینگ راک (MRTA).

- تهیه لیست کابل و تخمین کابل های مورد نیاز.

- برآورد تجهیزات مورد نیاز.

- اطلاعات مربوط به تجهیزات ایستگاه.

استاندارد اینترفیس پستها و نیروگاهها: در این قسمت ابتدا در مورد لزوم

استاندارد کردن اینترفیس پستها و نیروگاهها با سیستم های دیسپاچینگ به طور مختصر

توضیح داده شده و بعد انواع سیستم اینترفیس مورد نیاز برای کل شبکه

(تولید،انتقال،فوق توزیع،توزیع) ذکر گردیده و در قسمت بعدی تاریخچه تهیه استاندارد

اینترفیس شرح داده شده است.

لزوم تهیه استاندارد اینترفیس پستها و نیروگاههای کشور: ذیلاً بعضی از دلایل لزوم

تهیه استاندارد اینترفیس برای پستها و نیروگاههای کشور با سیستم های دیسپاچینگ

ارائه می گردد:

- جلوگیری از اعمال سلیقه های شخصی در ارتباط با تهیه سیستم اینترفیس توسط

پیمانکاران مختلف.

- تهیه نقاط مورد نیاز سیستم اسکادا با توجه به فلسفه بهره برداری و سیستم

دیسپاچینگ موجود.

- صرفه جویی در به کارگیری نیروی انسانی و همچنین تجهیزات مضاعف جهت ایجاد

این سیستم به هنگام نصب سیستم اسکادا.

- عدم آشنایی بسیاری از برق های منطقه ای به سیستم اسکادا و تحویل نگرفتن دقیق

این سیستم در پستها و نیروگاههایی که نصب می گردد.

- سهولت تحویل گیری سیستم اینترنتیس توسط کارفرما با توجه به استاندارد اینترنتیس

مدون.

- سهولت اجرای سیستم های دیسپاچینگ با توجه به موجود بودن اینترنتیس استاندارد.

انواع استاندارد اینترنتیس مورد نیاز برای پستها و نیروگاهها:

الف) استاندارد اینترنتیس برای پستهای ۴۰۰ و ۲۳۰ کیلوولت با سیستم های

دیسپاچینگ انتقال.

ب) استاندارد اینترنتیس برای پستهای ۱۳۲ و ۶۳ کیلوولت با سیستم های دیسپاچینگ

فوق توزیع.

ج) استاندارد اینترنتیس برای پستهای ۱۱ و ۲۰ و ۳۳ کیلوولت با سیستم های

دیسپاچینگ توزیع.

تاریخچه تهیه استاندارد اینترنتیس در ایران: در ایران اولین بار یک شرکت مشاور

کانادایی به اسم هویلز نیبلاک در نوامبر سال ۱۹۷۸ استاندارد اینترنتیس برای نیروگاهها

و پستهای انتقال تهیه کرد که در ساخت دیسپاچینگ توانیر (در ونک) از آن استفاده شد

و در ساخت دیسپاچینگ های ملی و منطقه ای در سال ۱۹۸۶ تدوین شد.

استاندارد اینترنتیس پستهای ۶۳ و ۱۳۲ کیلوولت با سیستم های دیسپاچینگ: بطور

کلی این استاندارد در بخش های زیر تهیه شده است:

۱- نیازهای سیستم دیسپاچینگ فوق توزیع از پستهای ۱۳۲ و ۶۳ کیلوولت.

۲- شرایط اینرسی.

۳- مشخصات تجهیزات واسط فشارقوی.

۲-۳- لینک بین مراکز دیسپاچینگ:

هر یک از مراکز شش گانه دیسپاچینگ منطقه ای از طریق یک ارتباط اطلاعاتی به مرکز دیسپاچینگ ملی اتصال داشته و تبادل اطلاعاتی لازم را با مرکز فوق الذکر انجام می دهد که به این ارتباط اطلاعاتی لینک (Link) گفته می شود. در حال حاضر با توجه

سیستم های نصب شده در ایران از استاندارد X.25 بعنوان پروتکل ارتباط لینک مذکور، بدلیل جامعیت و قابلیت بالا استفاده شده است که در ادامه به بررسی اجمالی آن خواهیم پرداخت.

پروتکل X.25 : امروزه تقریباً تمامی شبکه های کامپیوتری بصورت رشته ای از لایه ها (Layer) سازماندهی می شوند و یکی از مدل هایی که به صورت جامع و در اغلب شبکه های انتقال اطلاعات به کار می رود مدلی است که توسط سازمان استاندارد های جهانی ISO تدوین شده و به ساختار هفت لایه ای OSI مرسوم می باشد. مطابق این ساختار، قبل از اینکه اطلاعات هر استفاده کننده ای را به داخل شبکه بفرستیم لازم است اقدامات اولیه ای بر روی این اطلاعات خام انجام شود. با توجه به کاربرد فراوان لایه های ۲ و ۳ و لزوم استفاده از آنها در اغلب شبکه ها، کمیته مشورتی

بین المللی تلگراف و تلفن، CCTTT پروتکل X.25 را تدوین نموده که بدلیل جامعیت

آن در خیلی از کاربردهای صنعتی مورد استفاده قرار می گیرد.

در ادامه بطور مختصر وظایف لایه های ۲ و ۳ و استاندارد X.25 را مورد بررسی قرار می دهیم.

لایه ۲ - Data Link Layer : وظیفه عمده لایه ۲ که ماهیت وجودی آنرا توجیه می کند،

ایجاد یک وسیله ارتباطی عاری از خطاهای انتقال برای لایه های بالا و مخصوصاً لایه ۳

می باشد. این عمل از طریق تقسیم بندی اطلاعات ورودی این لایه به «فریم های اطلا

عاتی» متوالی، ارسال پی در پی آنها و پردازش تصدیق آنها که توسط گیرنده فرستاده می

شود انجام می گردد. خطاهای مخابراتی می تواند یک فریم را بطور کامل نابود کند، در

این حالت لایه ۲ موظف است که فریم نابود شده را مجدداً ارسال کند. تطبیق فرستنده

و گیرنده یک خط انتقال نیز از وظایف دیگر این لایه است.

با در نظر گرفتن وظایف عمده فوق به بررسی انجام آنها در استاندارد X.25 می

پردازیم:

۱- عمل تقسیم بندی اطلاعات و ارسال آنها در قالب فریم های متوالی در X.25 به

روش

Starting and Ending Flags with Bit Stuffing

انجام می شود. بدین ترتیب که در ابتدا و انتهای هر فریم یک بایت خاص (پرچم) که

برای فرستنده و گیرنده معلوم و مشخص است، قرار داده و از تکرار این ترکیب در متن

یک فریم با درج صفرهای اضافی در فرستنده و حذف آنها در گیرنده جلوگیری می کنیم.

۲- عمل آشکارسازی خطا در X.25 به روش CRC انجام می شود، بدین صورت که پس از مشخص شدن بیت‌های اطلاعاتی کل یک فریم، لایه ۲ (بروش تعریف شده ای) یک کد ۱۶ بیتی مرسوم به FCS را تشکیل داده و به همراه فریم برای گیرنده ارسال می کند و در گیرنده نیز با داشتن این کد می توان تشخیص داد که فریم دریافت شده صحیح بوده و یا آلوده به خطا است.

۳- عمل حذف خطا در لایه ۲ از طریق ارسال تصدیق برای فریم های صحیح دریافت شده انجام می شود که این تصدیق می تواند به صورت مجزا در یک فریم ارسال شده و یا به همراه یک فریم اطلاعاتی در جهت عکس ارسال شود.

۴- عمل Flow Control در لایه ۲ به روش پنجره لغزان انجام می شود، بدین ترتیب که فرستنده تعداد مشخصی فریم فرستاده (در X.25 این تعداد ۲ است) و منتظر دریافت تصدیق رسید آنها از جانب گیرنده می شود، در صورتی که این تصدیق دریافت نشد و پس از طی زمانی محدود، فرستنده تمام این تعداد فریم را مجدداً ارسال می کند.

فرمت فریم لایه ۲ در شکل زیر نمایش داده شده است:

Bits	8	8	8	≥ 0	16	8
	01111110	Address	Control	Data	Checksum	01111110

Frame format for bit-oriented protocols

در شکل فوق بایت آدرس مشخص کننده جهت انتقال اطلاعات و تشخیص فریم فرمان از پاسخ می باشد و بایت کنترل حاوی شماره، نوع و تصدیق فریم های دریافت شده مشخص کننده نوع فریم می باشد.

لایه ۳: Network Layer: از وظایف اصلی لایه ۳، مسیریابی برای بسته های اطلاعاتی از فرستنده به گیرنده و از طریق شبکه است. یافتن کوتاهترین مسیر و در عین حال با کمترین ترافیک در این وظیفه گنجانده می شود.

۲-۴- مشخصات فنی ارتباط انسان و ماشین:

مقدمه: نرم افزار ارتباط انسان و ماشین (Men-machine interface) ارتباط دیسپاچر و سیستم از طریق صفحه کلید، Mouse و مانیتور را برقرار می کند و این نرم افزار بعنوان MMI شناخته می شود. بطور کلی وظایف این نرم افزار عبارتند از:

۱- نمایش تصاویر روی مانیتور: این تصاویر می توانند حاوی نوشتارها و اشکال ثابتی باشند (مانند تصاویری که حاوی منوها و یا قسمت های ثابت و یا گرامرهای تک خطی می باشند) و یا علاوه بر نوشتارها و اشکال ثابت دارای نوشتارها و اشکال دینامیک نیز باشند (مانند وضعیت کلیدها و مقادیر مژندها روی دیاگرام های تک خطی که به صورت متغیر و یا به صورت سیکلی روی مونیتور بروز درآورده می شوند).

۲- پردازش و اجرای فرامین دیسپاچر: دیسپاچر می تواند با استفاده از Mouse و

صفحه کلید کلیه فرامین ممکن را به سیستم اعمال کند (بعنوان مثال اعمال فرمان

کنترلی به یک کلید، وارد نمودن اطلاعات به صورت دستی، انتخاب تصاویر و...).

۳- تعیین مدارک: چنانچه در ادامه خواهید دید سیستم دارای دو مدارک خواهد بود

که توسط MMI قابل انتخاب می باشد.

مدارک: بطور کلی سیستم Main دارای دو نوع مدارک می باشد:

- Dispatcher Mode (DM).
- Maintenance Mode (MM).

سیستم بطور دائمی در مد دیسپاچر می باشد و در این حالت امکانات ذیل در اختیار

دیسپاچر قرار داده می شود:

- استفاده از امکانات Monitoring در سیستم.

- امکان ارسال فرامین کنترلی و وارد نمودن Marking های مختلف به عناصر سیستم.

- امکان تغییر محدوده های مقادیر اندازه گیری.

- مشاهده فهرست آلامها و وقایع سیستم و تصدیق آلامها.

- ایجاد یادداشت در داخل سیستم.

دیسپاچر می تواند بعد از وارد نمودن کلمه رمز وارد مد Maintenance شده که علاوه بر

موارد فوق امکانات ذیل نیز در اختیار آن قرار داده می شود:

- تغییر مقادیر نسبت تبدیل ترانس های جریان و ولتاژ.

- تغییر ارتباط نرم افزاری نقاط با نقاط سخت افزاری دیگر.

- تغییر نام عناصر و یا کلیدها بصورت ظاهری بر روی صفحه نمایش.

مد سیستم همواره در قسمت فوقانی صفحه نمایش نوشته می شود.

۲- ۵ - مهندسی سیستم اسکادا:

مقدمه: در این قسمت سعی شده است تا براساس تجربیاتی که در طی انجام پروژه

های مختلف بوجود آمده است راستای این حرکت را مشخص نموده تا سرآغازی بر

اجرای بهتر پروژه های دیسپاچینگ باشد.

شناخت پروسه: هدف از ایجاد یک سیستم اسکادا نظارت و کنترل بر یک پروسه

می باشد. از این رو می بایست به شناخت کامل پروژه در مرحله اول پرداخت. مسائلی

که در شناخت یک پروسه نقش مهمی دارند اینرسی موجود در پروسه، پراکندگی

مکانی پروسه و نقاط مورد نیاز از یک پروسه می باشند.

آلارمها در سیستم های اسکادا: آلارمها به عنوان یکی از مهمترین پارامترهای یک

پروسه در زمان بروز وضعیت های نابهنجار پروسه کمک شایانی به بهره برداران می

کند و به کارگیری ابزار اعلام آلارمها در سیستم های اسکادا امکانات خاص را در

اختیار می گذارد. با توجه به مسئله فوق یکی از مزایای سیستم های اسکادا جمع آوری

متمرکز آلارمها و در اختیار گذاردن امکانات مختلف جهت تشخیص وضعیت پروسه

می باشد.

اطلاعات پروسه: سیستم اسکادا به عنوان یک مرکز جمع آوری اطلاعات متغیر یک

پروسه نیازمند به اطلاعات ثابت سیستم نیز می باشد. اطلاعات مربوط به یک پروسه را

می توان از نظر ثابت زمانی تغییرات به چند دسته تقسیم نمود:

- اطلاعات با ثابت زمانی کم که از آن می توان به عنوان پارامترهایی که نقطه کار

پروسه را معین می کنند نام برد و به علت تغییر نقطه کار نسبت به فرمان به صورت

سریع می بایست این نقاط توسط تجهیزات اسکادا به مرکز گزارش داده شوند.

- اطلاعات با ثابت زمانی زیاد که عمدتاً مربوط به توپولوژی یک پروسه بوده که ثابت

زمانی تغییرات آن می تواند در حد یک یا چند سال باشد.

- اطلاعات با ثابت زمانی بی نهایت که مربوط به پارامترهای هر یک از تجهیزات بوده

و در طول کار سیستم به ندرت دستخوش تغییر می گردد.

آماده سازی سایتها: تجهیزاتی که در یک پروسه قرار دارند، جهت ارتباط با سیستم

اسکادا لازم است از قوانین استاندارد شده ای استفاده نمایند تا بدین ترتیب اتصال به

یکدیگر در سیستم مشکلی را پیش نیاورد. برای راه اندازی یک مرکز اسکادا می

بایست کلیه تجهیزاتی که وظیفه نمونه برداری و یا اعمال فرامین را دارند به صورت

کاملاً صحیحی با مرکز اسکادا کار نمایند و از طرف دیگر به طور کامل با هریک از

قسمت های پروسه ارتباط صحیح داشته باشند.

مهندسی اطلاعات در سیستم های اسکادا: اطلاعات پروسه نقش مهمی را در عملکرد سیستم اسکادا بازی می نمایند. جمع آوری اطلاعات ارزشمند پروسه و نیرویی که صرف به هنگام نگهداشتن اطلاعات می گردد در سیستم های اسکادا باعث ایجاد یک نظام هماهنگ سازی اطلاعات می گردد که تنها در مراکز اسکادا کاربرد ندارد، بلکه تمامی فعالیت هایی که در پروسه نیازمند اطلاعات می باشند قادر خواهند بود از مراکز سیستم اسکادا این اطلاعات را دریافت دارند و طبقات این امر صرفاً در بکارگیری ابزار قدرتمندی برای مهندسی اطلاعات در سیستم های اسکادا را می طلبد.

گزارشات و نمودارها در سیستم های اسکادا: مراکز اسکادا در هر لحظه اقدام به جمع آوری اطلاعات می نمایند و چنانچه از این اطلاعات استفاده نماییم در لحظه بعد مقادیر لحظه قبل که حاوی اطلاعات ارزشمندی از شبکه می باشد از بین رفته است و دیگر دستیابی به آن ممکن نمی باشد و این امر با توجه به این که اطلاعات جمع آوری شده از لحاظ گستردگی کیفیت و کمیت در حد بالایی می باشد این موضوع مشخص می گردد. بدین ترتیب جادارد که در اینگونه سیستم ها اطلاعات هر لحظه با در نظر گرفتن فواصل زمانی معقول ثبت گردد و به صورت یک پایگاه اطلاعاتی تاریخی درآید تا با استفاده از آن بتوان محاسبات مختلفی را در مورد پروسه انجام داده و وضعیت پروسه را از دیدگاههای مختلف به نمایش گذارد. گزارشات و نمودارهای

مختلف برحسب اطلاعاتی که دربر دارند را می توان از لحاظ زمانی به دسته های

مختلفی تقسیم نمود که به ترتیب ذیل می باشند:

- گزارشات ویا نمودارهایی که در اثر تقاضای دیسپاچر ایجاد می شود.

- گزارشات روزانه، هفتگی، ماهانه و... که در پایان هریک از مقاطع زمانی مورد نظر

قابل دستیابی خواهند بود.

- گزارشات آماری که از رفتار قسمتهای مختلف پروسه اطلاع می دهد.

تولید سیستم: اطلاعات سیستمهای اسکادا بطور کلی از دو بخش اساسی اطلاعات

گرافیک واطلاعات غیر گرافیک (اعداد، ارقام و حروف) تشکیل می گردد.

نکته ای که در اینجا مهم می باشد ارتباط متناظر اطلاعات گرافیک و غیر گرافیک

می باشد. در حال حاضر براساس مسائلی نظیر استاندارد شدن نرم افزارهای مختلف و

نرم افزار های دسته سوم امکان بکارگیری روشی بوجود آمده است که در آن به علت

اینکه اطلاعات گرافیک و غیر گرافیک همزمان به سیستم وارد می شوند نیازی به برقرار

نمودن ارتباط بین آنها وجود ندارد و عملاً در زمان ورود اطلاعات به سیستم، راهبری

سیستم به نحوی خواهد بود که ارتباط بین اطلاعات گرافیک و غیر گرافیک را حفظ

می نماید.

۶۲ - پروتکل های انتقال داده در سیستم های دیسپاچینگ:

در سیستم کنترل راه دور، برخلاف سیستم کنترل محلی، ارتباط اجزاء سیستم توسط لینک مخابراتی صورت می گیرد. این ارتباط تحت شرایط محیطی نویز و محدودیت پهنای باند صورت می گیرد. پروتکل مجموعه قوانینی است که امکان ارتباط و محاوره بین اجزاء سیستم کنترل راه دور را در یک محیط مخابراتی فراهم می آورد.

نوع اطلاعات تبادلی ما بین مراکز کنترل و پایانه: سیستم دیسپاچینگ اسکادا، به عنوان یک سیستم کنترل و نظارت راه دور متشکل از یک یا چند مرکز کنترل به عنوان ایستگاه اولیه و تعداد متنابهی پایانه به عنوان ایستگاه ثانویه می باشد. پایانه ها در ایستگاههای راه دور نصب می گردند و کلیه اطلاعات مورد نیاز را جمع آوری کرده و پس از پردازش اولیه به مراکز ارسال می کنند. اطلاعات یا فرمان های مبادله شده بین مرکز کنترل و پایانه در سیستم کنترل راه دور شبکه برق می تواند به یکی از صورت های زیر باشد:

- مقادیر وضعیتها (پیشامدها).

- مقادیر شمارنده.

- مقادیر اندازه گیری شده.

- تنظیم نقاط فرمان افزایش/کاهش.

پارامترهای مؤثر در انتخاب پروتکل راه دور: هدف نهایی از عملکرد مخابراتی در

کنترل و نظارت پروسه بدست آوردن ماکزیمم سازگاری سیستم است. چنانچه اختلافی

بین حالت های فیزیکی متغیرهای پروسه و تصویر آن در پایگاه اطلاعاتی سیستم کنترل

وجود نداشته باشد گوییم سیستم سازگار است. به طور کلی برای انتخاب یک پروتکل

راه دور می بایست عوامل و پارامترهای زیر در نظر گرفته شوند:

- نیازهای عملکردی سیستم.

- مشخصات شبکه.

- شرایط پروسه تحت کنترل.

مدل مرجع انتقال داده: در سیستم های کنترل راه دور که پهنای باند انتقال داده

محدود بوده و علاوه بر آن زمان های عکس العمل کوتاه می باشد، مدل EPA

(Enhanced Performance Architecture) توسط استاندارد IEC پیشنهاد می گردد. فریم های

انتقال بر پایه مدل EPA دارای سه لایه فیزیکی، لینک داده و کاربردی هستند.

درستی داده و سازگاری: برای ارزیابی و یا انتخاب یک پروتکل انتقال راه دور از جنبه

درستی سه کلاس مختلف I1, I2, I3 از سوی استاندارد IEC معین شده است. نرخ

خطاهای بیت بستگی به شرایط محیطی نویز دارد. نرخ خطاهای ماندگار در هر پروتکل

بستگی به شکل فریم و نحوه رمز کردن اطلاعات برای تشخیص خطا دارد.

فاصله همینگ: تعداد بیت هایی که در دو کلمه رمز شده با طول ثابت در یک فریم

پروتکل متناوب می باشند را فاصله همینگ گویند. قابلیت ارزیابی خطا در یک پروتکل

انتقال توسط فاصله همینگ صورت می گیرد. این قابلیت هم می تواند به صورت

تصحیح خطا وهم به صورت کشف خطا باشد. در شبکه های دیسپاچینگ برق برای انتقال داده از خطوط انتقال فشار قوی (PLC) استفاده می شود. با توجه به محدود بودن پهنای باند در دسترس معمولاً نرخ ارسال اطلاعات ۶۰۰ و یا ۱۲۰۰ بیت در ثانیه در نظر گرفته می شود. با توجه به نوع پروسه در دیسپاچینگ های برق، کلاس I2 از درستی داده مناسب می باشد.

سرویس های لایه لینک:

- سرویس S1 : ارسال - بدون پاسخ.

- سرویس S2 : ارسال - تأیید.

- سرویس S3 : تقاضا - پاسخ.

شکل فریم های استاندارد: شکل فریم های انتقال داده بایستی بصورتی تعریف گردد که سرعت تبادل اطلاعات و درستی داده به حد اعلاء برسند. برای این منظور استاندارد IEC سه کلاس مختلف از شکل فریم های استاندارد پیشنهاد می کند. این کلاس ها به شرح زیر هستند:

الف - کلاس FT1.1 : فریم FT1.1 یک کد بلوکی با طول متغیر (11i,8i) و به صورت

آسنکرون می باشد. این نوع با فاصله هکینگ ۲ و کلاس درستی داده II می باشد. بنابراین برای سیستم های دیسپاچینگ مناسب نمی باشد.

ب - کلاس FT1.2: این فریم می تواند با طول ثابت و یا متغیر تعریف

شود. فریم FT1.2 یک کد بلوکی با شکل (11i+11,8i) و آسنکرون می باشد. فریم FT1.2 با

فاصله همینگ ۴ و کلاس درستی داده I2 می باشد.

ج - کلاس FT2: این فریم می تواند با طول ثابت و یا متغیر باشد. کل فریم به بلوک

های مجزا تقسیم شده و چک کردن خطا بطور مجزا برای هر بلوک محاسبه می

گردد. انتقال فریم به صورت سنکرون صورت می گیرد. این فریم با فاصله همینگ ۴

و کلاس درستی داده I2 می باشد.

د - کلاس FT3: این فریم می تواند با طول ثابت یا متغیر باشد. مشخصات این فریم

همانند FT2 بوده و بصورت سنکرون می باشد ولی FT3 فاصله همینگ ۶ و کلاس

درستی داده I2 را برآورده می سازد.

موارد استفاده فریم های استاندارد و پروتکل راه دور: فریم FT1.1 با فاصله همینگ ۲

برای سیستم های به روز درآوردن اطلاعات به صورت دوره ای با درستی داده پایین

استفاده می گردد. فریم FT1.2 و FT2 با فاصله همینگ ۴ از سیستم های کنترل با درستی داده

بالا حمایت می کند. فریم FT3 برای سیستم های خاص با درستی داده خیلی

بالا استفاده می گردد.

سرویس های اولیه و رویه های انتقال: سرویس های اولیه دارای چهار حالت زیر

است:

- مرحله تقاضا (REQ) .

- مرحله تأیید (CON) .

- مرحله نشانه (IND) .

- مرحله پاسخ (RESP) .

پروتکل های بکار رفته در سیستم های دیسپاچینگ برق در ایران: با توجه به اینکه

تاکنون پیمانکاران متعددی در زمینه ساخت و نصب سیستم دیسپاچینگ در ایران

فعالیت داشته اند، طبعاً این سیستم ها در ایران از پروتکل واحدی تبعیت نمی

کنند. بعنوان مثال می توان از پروتکل های سینداک آب و برق خوزستان، GEC برق

تهران و مرکز کنترل منطقه ای تهران، اینداکتیک ۲۰۳۳ مرکز کنترل منطقه ای تهران

و اصفهان نام برد.

نتیجه گیری: در سیستم دیسپاچینگ برق انتقال اطلاعات از مرکز به پایانه و بالعکس در

محیط های با نویز بالا و سرعت کم صورت می گیرد. در چنین شرایطی قابلیت اطمینان

و پاسخ زمانی سیستم نیز باید در حد مطلوب باشد. شکل فریم های انتقال و نحوه چک

کردن خطا بایستی به گونه ای باشد که ضمن بالا بردن کارایی سیستم، کلاس درستی

داده نیز در چهارچوب استانداردهای تعریف شده باشد. برای چنین سیستم هایی فریم

های کوتاه در کنترل رویه های انتقال یا درخواستهای کوتاه از پایانه می تواند در

کارایی پروتکل مؤثر باشد. با توجه به محدودیت در پهنای باند و زمان های عکس

العمل کوتاه، مدل سه لایه EPA جهت تقسیم بندی وظایف در تبادل اطلاعات بین مرکز و پایانه پیشنهاد می گردد. هرچند که پایانه ها باهوش هستند اما در هر صورت تبادل اطلاعات برحسب الگوی پایه/پیرو و با روش پرسشی صورت می گیرد. برای تبادل اطلاعات در لایه لینک داده سرویس های S2 و S3 مناسب می باشند. سرویس S1 به تنهایی برای چنین سیستمی مناسب نمی شد اما می تواند به همراه سرویس های دیگر بکار رود. در صورت استفاده از ساختار فریم های استاندارد IEC، فریم های FT1.2، FT2 و FT3 مناسب می باشند. با توجه به اینکه انتقال اطلاعات در FT1.2 بصورت آسنکرون صورت می گیرد، بکارگیری سخت افزارهای استاندارد در این روش قابلیت اتصال پذیری با دیگر تجهیزات را با هزینه کمتر فراهم می آورد.

۳- آزمون آموخته ها و نتایج:

با توجه به اینکه من در آزمایشگاه الکترونیک واحد تله متری شرکت اختر برق مشغول به گذراندن کارآموزی هستم، یکی از دستگاههایی که در این آزمایشگاه بسیار مورد تعمیر قرار می گیرد منابع تغذیه سوئیچینگ قدرت می باشد. بنابراین من از استاد کارآموزی در طول ترم اجازه گرفتم که برای این بخش درباره منابع تغذیه سوئیچینگ تحقیق کنم و مطالبی را بنویسم.

۳-۱- چرا منابع تغذیه سوئیچینگ:

انتخاب بین یک منبع تغذیه خطی یا سوئیچینگ می تواند براساس کاربرد آنها انجام شود. هر یک مشخصات، مزایا و معایب خاص خود را دارند، همچنین حوزه های متعددی وجود دارد که تنها یکی از این دو می تواند مورد استفاده قرار گیرند و یا کاربردهایی که یکی بر دیگری برتری دارد.

مزایای منابع تغذیه خطی:

- نخست سادگی (طرح مدار بسیار ساده است و با قطعات کمی به راحتی پایدار می شود).

- دوم قابلیت تحمل بار زیاد، نویز ناچیز یا کم در خروجی و زمان پاسخ دهی بسیار کوتاه.

- برای توان های کمتر از ۱۰W ارزانتر از منابع مشابه سوئیچینگ تمام می شود. معایب منابع تغذیه خطی:

- نخست آنکه تنها به صورت یک رگولاتور کاهنده قابل کاربرد هستند (ورودی باید حداقل ۲ تا ۳ ولت بیشتر از خروجی باشد).

- عدم انعطاف پذیری تغذیه، افزودن هر خروجی مستلزم اضافه کردن سخت افزار زیادی است.

- بهره متوسط چنین منابعی کم و نوعاً ۳۰٪ تا ۴۰٪ است. این تلفات توان در ترانزیستور خروجی تولید حرارت می کند و نیاز به ترانزیستور قویتری را مطرح می

کند، تا حدود ۱۵W روشهای معمول مفید است، ولی بیش از آن نیاز به سرمایه‌ش تحت فشار وجود دارد.

تمامی این معایب در تغذیه های سوئیچینگ رفع شده است:

- افزایش راندمان به حدود ۶۸٪ تا ۹۰٪. کارکرد ترانزیستور در نواحی قطع و اشباع به انتخاب حرارت گیر یا خنک کننده و ترانزیستور کوچکتر منجر شده است.

- به دلیل اینکه قدرت خروجی از یک ولتاژ DC بریده شده که به شکل AC در یک قطعه مغناطیسی ذخیره می شود، تأمین می گردد، لذا با اضافه کردن تنها یک سیم پیچ می توان خروجی دیگری را به دست آورد، که در مقام مقایسه بسیار ارزانتر و ساده تر تمام می شود.

به علاوه به دلیل افزایش فرکانس کاری به حدود ۵۰ تا ۶۰KHZ اجزاء ذخیره کننده انرژی می توانند خیلی کوچکتر انتخاب شوند:

- بر خلاف منابع خطی، در توان های خیلی بالا قابل استفاده هستند.
همه این موارد به کاهش هزینه و توان تلفاتی و افزایش بهره دهی و انعطاف پذیری منجر می شود. معایب این منابع ناچیز بوده و به کمک طراحی بهینه قابل رفع می باشند.

اولاً طرح چنین منابعی اصولاً پیچیده و مشکل است.

دوماً نویز قابل ملاحظه ای از آنها به محیط انتشار می یابد و این اشکالی است که نباید در مرحله طراحی نادیده گرفته شود با کمک فیلتر و محافظ به نحو چشمگیری کاهش می یابد.

سوماً به دلیل ماهیت کار این منابع که براساس برش یک ولتاژ DC استوار است زمان رسیدن ولتاژ خروجی به مقدار مطلوب در مقایسه با منابع خطی زیاد است. این زمان اصطلاحاً زمان پاسخ ناپایدار نامیده می شود.

تمامی این موارد در جهت کاهش کارآمدی، انعطاف پذیری و افزایش قیمت هستند ولی با طراحی بهتر قابل بهبود می باشند.

البته هر یک از این منابع حوزه های کاری خود را دارند، عموماً برای مدارهای با راندمان و ولتاژ بالا مثل مدارهای تغذیه شونده با باتری های قابل حمل، تغذیه سوئیچینگ برتری دارد، ولی برای ولتاژهای ثابت و کم منابع خطی ارزانتر و ارجم هستند.

۲-۳- چگونه یک منبع تغذیه سوئیچینگ کار می کند:

اگر یک رگولاتور سوئیچینگ (منابع تغذیه سوئیچینگ گاهی رگولاتور سوئیچینگ هم نامیده می شوند) به عنوان یک جعبه سیاه در نظر گرفته شود، در این صورت با یک منبع خطی تفاوتی ندارد. ولی رگولاتور خطی براساس تأمین جریان و ولتاژ مطلوب در خروجی بوسیله یک نیمه هادی قدرت که در حالت خطی بکار گرفته شده است کار

می‌کند. حاصل ضرب اختلاف ولتاژ خروجی با ورودی در جریان بار توانی است که در این عنصر نیمه هادی باید تلف شود که بعضاً زیاد هم هست و مهمترین عامل پایین بودن راندمان می‌باشد. دلیل این امر هم کارکرد ترانزیستور در حالت خطی است یعنی جایی که ولتاژ دوسر سوئیچ و جریان عبوری آن هر دو زیاد است. در حالی که در یک منبع از نوع سوئیچینگ تغییر سطح ولتاژ خروجی از طریق تغییر در نسبت روشن به خاموش یا اصطلاحاً زمان کارکرد ترانزیستور خروجی انجام می‌گیرد. به دلیل کارکرد ترانزیستور در حالت خاموش و روشن تلفات در نیمه هادی در مقایسه با حالت خطی خیلی کمتر است.

دلیل نامگذاری این منابع به نامهای خطی و سوئیچینگ هم همین حالات کارکرد عنصر نیمه هادی است.

منابع تغذیه سوئیچینگ به دو نوع کلی قابل تقسیم هستند:

Forward فوروارد

Flyback فلای بک

با وجود شباهتهای فراوان تفاوت‌های متمایز کننده ای هم وجود دارد. نحوه عملکرد

و چگونگی قرار گیری عنصر مغناطیسی تعیین کننده نوع مدار است.

عناصر اصلی هر یک از انواع این منابع عبارتند از:

- یک منبع سوئیچ جهت تهیه موج PWM .

• القاگر (در مورد منابع پیشرفته تر القاگر جای خود را به ترانس می دهد).

• سوئیچ قدرت .

• یکسو کننده .

• خازن ذخیره کننده انرژی در خروجی .

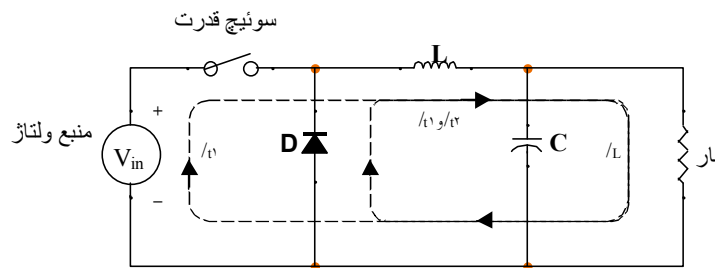
ر

• شبکه

۱-۲-۳: ر

شکل ۱-۳

طبق

شکل ۱-۳: رگولاتور حالت فرورارد و جهت جریانهایش .

سوئیچ قدرت امکان دارد یک ترانزیستور قدرت یا یک MOSFET باشد. همچنین امکان

وجود یک ترانسفورمر به جای القاگر به منظور تغییر سطح ولتاژ و ایجاد ایزولاسیون

وجود دارد (اولیه این ترانس جای القاگر را می گیرد و ثانویه آن بار و فیلتر خروجی را

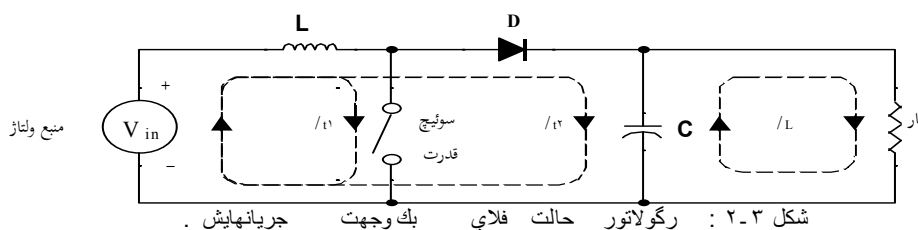
تغذیه می کند).

القاگر یک عنصر ذخیره کننده انرژی است و عملکرد مدار خیلی شبیه پیستون و چرخ
طیار می باشد. همانطوری که وقتی پیستون انرژی ندارد انرژی از سوی چرخ طیار
تأمین می شود و در چرخه بعدی پیستون به مجموعه چرخ طیار انرژی می
دهد، هنگامی که سوئیچ باز است با چرخش جریان از طریق دیود انرژی از سوی القاگر
تأمین می شود و در چرخه بعدی با بسته شدن سوئیچ القاگر مجدداً توسط منبع V_{in}
انرژی دار می شود.

هر دوره کاری از مدار فوق به دو بخش قابل تقسیم است. t_1 هنگامی که سوئیچ بسته
است، جریان از منبع و القاگر عبور کرده و در اختیار فیلتر و بار قرار می گیرد. در این
حالت دیود خاموش است. سپس در t_2 ، سوئیچ باز می شود در این هنگام جریان
القاگر، فیلتر و بار از طریق دیود تأمین می گردد و کار بدون تغییر در سطح ولتاژ خروجی
ادامه می یابد. D.C سوئیچ متوسط ولتاژ خروجی را کنترل می کند (عملاً ۰.۵ تا ۰.۹۵٪).

$$\left. \begin{aligned} V_{out} &= V_{in} \times D.C \\ D.C &\leq 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow V_{out} \leq V_{in}$$

چنین منابعی ولتاژی با پلاریته مخالف یا بزرگتر از ولتاژ ورودی نمی توانند تولید
کنند.

۲-۲-۳: رگولاتور سوئیچینگ حالت فلای بک:

مدارهای فلای بک از آرایش کلی در شکل ۲-۳ پیروی می کنند:

$$V_{out} \cong V_{in} + V_{fbk} \cong V_{in} \left(1 + \frac{T_{on}}{T_{fbk}}\right)$$
$$V_{out} \geq V_{in}$$

با روشن شدن سوئیچ قدرت، القاگر از طریق منبع پرانرژی می گردد. با خاموش شدن

آن جریان بار از طریق دیود القاگر و تغذیه ادامه می یابد. تحت حداقل ولتاژ کاری D.C

به ۵۰٪ می رسد و T_{fbk} برابر کل دوره کاری منهای T_{on} می شود.

علی رقم شباهتهای فراوان حالات فلای بک و فوروارد تفاوت عمده این دو در هنگام

خاموشی سوئیچ قدرت است در این زمان:

در مدار فوروارد تغذیه بار از راه القاگر و دیود ادامه می یابد در حالیکه در مدار فلای

بک این کار از راه تغذیه القاگر و دیود انجام می شود.

۳-۳-۳- مروری بر یک منبع تغذیه سوئیچینگ نمونه:

برای نمونه یک منبع تغذیه از قسمت های زیر تشکیل شده است:

۳-۳-۱: فیلتر EMI :

این بخش از دو عنصر القاگر (L) و خازن (C) که یک فیلتر را می سازند تشکیل شده

است.

دو وظیفه عمده این بخش عبارتند از:

- ممانعت از تشعشع رادیویی در فرکانس کاری و تزریق نویز حاصل از

سوئیچینگ به خط تغذیه اصلی V_{in} .

- و دیگری جلوگیری از ورود اسپایک های موجود در تغذیه V_{in} به مدار.

فرکانس قطع این فیلتر نباید از ۲ تا ۳ برابر فرکانس کار تغذیه بیشتر باشد.

۳-۲: خازن انباره فیلتر ورودی:

این یک خازن بزرگ است که وظیفه ذخیره انرژی را برعهده دارد و حداقل مرکب از

دو خازن است. یک خازن الکتrolیت یا تانتالیم برای مؤلفه های جریان در فرکانس

تغذیه سوئیچینگ و یک خازن سرامیک برای مؤلفه های هارمونیک فرکانسی سوئیچینگ.

به این دلیل که مسیرهای سیم کشی یا مدار چاپی امکان دارد طولانی باشند و امپدانس

زیادی را از خود نشان دهند (هنگام عبور مؤلفه های بالای جریان) برای حفظ پایداری

مدار و تأمین مؤلفه های جریان فوق الذکر وجود این دو خازن ضروری است.

مقدار این دو خازن باید به گونه ای باشد که در فرکانس ۳ برابر فرکانس

تغذیه، امپدانس ناچیزی را از خود نشان دهند.

۳-۳: ترانسفورمر:

این قسمت علاوه بر ایزولاسون DC وظیفه تغییر سطح ولتاژ را هم برعهده دارد.

تغییر در سطح ولتاژ با تغییر نسبی تعداد دور اولیه و ثانویه انجام می شود ولی اگر طرح

ترانس درست نباشد پایداری مدار و ضرایب اطمینان نیمه هادی متأثر می شود.

۳-۳-۴: سوئیچ قدرت:

معمولاً از ترانزیستورهای قدرت یا MOSFET استفاده می شود، که در دو حالت کاملاً

روشن یا خاموش کار می کنند. کنترل سطح ولتاژ خروجی از طریق تغییر زمان روشن

و خاموش اینها انجام می گیرد.

آسیب پذیرترین قسمت مدار اینجاست و اگر هر قسمت دیگری درست عمل نکند

اولین جایی که آسیب می بیند این قسمت خواهد بود.

۳-۳-۵ : یکسو کننده خروجی:

وظیفه یکسو سازی ولتاژ خروجی را برعهده دارد. در مواردی باید از دیودهای سریع

و حتی خیلی سریع استفاده شود.

۳-۳-۶: بخش فیلتر خروجی:

وظیفه ذخیره انرژی در زمان روشنی و ارائه آن را به بار در زمان خاموشی ترانزیستور

برعهده دارد و مانند چرخ طیار انرژی را در زمان on (روشن) تحویل گرفته و در هنگام

off (خاموش) به بار تحویل می دهد. تقریباً ۵۰٪ انرژی بیشتر از مقدار مورد نیاز بار در

سلف و خازن ذخیره می شود.

۳-۳-۷: عنصر حس کننده جریان:

روشی که در اینجا توضیح داده شده است تنها یک راه حس جریان است، هدف تولید

یک ولتاژ متناسب با جریان خروجی است. سپس این ولتاژ تقویت شده و جهت کنترل

جریان به هر روشی به کار می رود.

۳-۳-۸: عنصر بازخورد ولتاژ:

از طریق یک شبکه تقسیم مقاومتی کسری از ولتاژ خروجی به تقویت کننده خطا

جهت مقایسه با یک ولتاژ مبنا برده می شود. روش حس ولتاژ خروجی به این راه

محدود نمی شود، این راه حلی عمومی است.

۳-۳-۹: بخش کنترل:

وظایف اصلی این قسمت حول تولید پالس های PWM، دریافت و اعمال بازخوردهای

ولتاژ و جریان و راه اندازی نرم (بعضی از پارامترهای مهم در منابع تغذیه سوئیچینگ

بر مبنای V_{out} نامی طرح می شوند و هنگامی که V_{out} کم است امکان آسیب رسیدن به

بخش هایی از مدار هست. عبور از مرحله گذرا و نیل به حالت پایدار بدون آسیب دیدن

هیچ قسمتی را راه اندازی نرم می نامند.) متمرکز شده است و از بخش های:

مولد موج، مقایسه گر با پالس های ramp، تقویت کننده های خطا و مرجع ولتاژ...

تشکیل شده است.

۳-۴- انواع آرایشهای منابع تغذیه سوئیچینگ:

این منابع از اوایل دهه ۱۹۷۰ همزمان با عرضه ترانزیستورهای قدرت مطرح شدند. تئوری های اولیه این منابع از سال ۱۹۳۰ تدوین شده بود و به تدریج جهت روبرو شدن با نیازهای مختلف تکامل پیدا کرد. امروزه اینگونه منابع در ابعاد مختلفی همانند: ولتاژ ورودی یا توان خروجی بالا و قیمت پایین... توسعه یافته اند.

عوامل موثر در انتخاب یک آرایش مناسب: جهت انتخاب یک آرایش مناسب نیاز به شناخت آرایشهای مختلف، تفاوتها، قابلیتها و محدودیتهای آنها وجود دارد. پنج عامل متمایز کننده آرایشها به قرار زیر هستند:

۱- حراکثر جریان اولیه که تعیین کننده حد تحمل نیمه هادی قدرت است.

۲- مقدار ولتاژی که باید روی اولیه ترانس بیفتد.

۳- بخشی از منحنی مغناطیسی B-H (مربوط به هسته ای که انرژی را به شکل مغناطیسی در خود ذخیره می کند) که این نشان دهنده آن است که کدام آرایش ترانسفورماتور کوچکتری را برای یک توان مشخص دارد.

۴- ایزولاسیون ورودی از بار که ایزولاسیون DC خروجی را از ورودی تأمین می کند و این اجازه را به طراح می دهد که خروجیهای متعددی را به راحتی اضافه کند. همچنین برحسب تقاضا می تواند جهت برآوردن نیازهای ایمنی به کار رود.

۵ - قیمت و قابلیت اطمینان. طراح همواره به دنبال طراحی با حداقل قطعه و هزینه

بدون تأثیرگذاری سوء در عملکرد و یا بروز حالات ناخواسته است.

امروزه صنایع روی چند طرح خاص متمرکز شده اند. عنصر سوئیچ در این امور BJT یا

MOSFET قدرت است. منابع تغذیه سوئیچینگ براساس نوع آرایش به دسته های زیر

تقسیم می شوند:

۳-۴-۱: رگولاتورهای سوئیچینگ فاقد ترانسفورماتور ایزوله کننده:

این منابع معمولاً هنگامی بکار می روند که ایزولاسیون توسط یک قطعه خارجی مانند

یک ترانس ۵۰-۶۰KHZ تأمین شده باشد. مزیت عمده آنها سادگی می باشد و از سوی

طراحان با تجربه توصیه نمی شوند و به سه گروه عمده زیر قابل تقسیم هستند:

الف - buck کاهنده

ب - boost افزاینده

ج - buck & boost معکوس کننده

هر مدار تنها یک ولتاژ بزرگتر یا کوچکتر و یا با پلاریته معکوس را می تواند تولید

کند و این منابع محدودیتهای خاصی در ارتباط با ورودی و خروجی دارند.

الف - رگولاتور Buck :

ساده ترین، آسانترین و در عین حال ابتدایی ترین آرایش مربوط به این نوع است که

نقاط ضعف مربوط به خود را داراست. عملکرد آن بسیار شبیه عملکرد چرخ طیار

وپیستون است. سوئیچ قدرت وظیفه احیای انرژی موجود در القاگر و تأمین انرژی بار را برعهده دارد. همچنین دیود معکوس کننده جریان بار را هنگام خاموشی برعهده می گیرد. محدودیتها و معایب اینگونه منابع متأثر از ساختار فیزیکی آنهاست.
معایب رگولاتور Buck :

۱- به منظور تثبیت خروجی لازم است که ولتاژ ورودی ۱ تا ۲۷٪ از ولتاژ خروجی بیشتر باشد.

۲- هنگامی که سوئیچ روشن می شود هنوز دیود روشن است که به آسیب دیدگی سوئیچ و دیود منجر می شود (لذا باید از یک دیود سریع با T_{rr} حداقل استفاده شود).

۳- به علاوه سوئیچ های قدرت هنگام سوختن اتصال کوتاه می شوند که خروجی را به بار وصل می کنند (راه حل، حس کردن تغییرات سریع جریان بار و انتقال آن به یک SCR موازی است). علی رقم تمامی معایب و محدودیتهایی که ذکر شد، در شرایط عادی این منابع توانایی تحویل بیش از ۱۰۰۰W توان به خروجی را دارند.

ب - رگولاتور افزایشنده Boost :

این رگولاتور یکی از نواع رگولاتورهای فلای بک است که خروجی آن بزرگتر یا مساوی ورودی است. تعداد قطعات آن برابر تعداد قطعات رگولاتور Buck بوده ولی آرایش آن متفاوت می باشد. در اینجا با روشن شدن سوئیچ ولتاژ ورودی روی القاگر می افتد و جریان القاگر به صورت خطی افزایش می یابد. با خاموش شدن سوئیچ ولتاژ

به مقداری بیشتر از ولتاژ ورودی افزایش یافته و در این حالت دیود کار یکسوسازی و تحویل ولتاژ به بار را برعهده می گیرد. در این حالت کاری، D.C به ۵۰٪ محدود می شود چرا که هسته نیازمند زمان کافی جهت تحویل انرژی خود به بار است. دو حالت کاری پیوسته و غیر پیوسته برای این رگولاتور قابل ذکر است. تمایز این دو حالت این است که انرژی القاگر به صفر می رسد یا نه.

این آرایش تقریباً تا ۳ برابر جریان حالت فوروارد کار می کند، در این حالت به D.C برابر ۵۰٪ محدود می شویم و در این حالت توان خروجی به ۱۵۰W محدود می شود چرا که فشار بر نیمه هادی قدرت زیاد می گردد.

همانند سایر رگولاتورهای فاقد ترانسفورمر ایزوله این توپولوژی هم نقاط ضعف فراوانی دارد. به ویژه در ارتباط با بار و حالات خطرناک گذرا، هرگونه موج ولتاژ ورودی به خروجی انتقال خواهد یافت. استفاده از ترانسفورماتور ایزوله طیف وسیعی از مشکلات را برطرف خواهد نمود.

ج - رگولاتور Buck-Boost :

این نوعی از رگولاتورهای فلای بک است که عملکرد آن خیلی به عملکرد رگولاتور Boost شبیه است. به علاوه به عنوان یک رگولاتور معکوس کننده هم شناخته می شود. تفاوت موجود بین رگولاتور Boost و buck-Boost تعویض جایگاه القاگر و سوئیچ است. همانند رگولاتور Boost القاگر انرژی را ذخیره می کند. مادامی که سوئیچ

قدرت روشن است انرژی ذخیره شده سپس از طریق یکسوساز به زمین تخلیه می شود که نتیجه ولتاژ منفی است و مقدار آن بوسیله D.C سوئیچ قدرت تعیین می گردد. D.C این رگولاتور به ویژه هنگامیکه نیاز به تخلیه انرژی هسته است به ۵۰٪ محدود می شود. اشکالی که وجود دارد این است که هرگونه تموج ولتاژ به نیمه هادی قدرت آسیب می رساند. راه حلی شبیه حالت قبل در اینجا وجود دارد. علی رقم همه معایب این آرایش توان تحویل تا ۱۰۰W را به خروجی دارد.

۳-۲-۴: رگولاتور سوئیچینگ با ترانسفورمر ایزوله کننده:

تنها عامل ایزوله کننده در منابع غیر ایزوله سوئیچ نیمه هادی است و بنا به دلایلی از قبیل ولتاژ شکست نسبتاً پایین، زمان MTBF (Mean Time Between Failurs) نه خیلی طولانی، ایزولاسیون خوبی را تأمین نمی کنند و اینها به خاطر عیب نیمه هادی نمی باشد بلکه بیشتر به خاطر شرایط تحمیلی کار است. با بهره گیری از ترانسفورمر ایزوله کننده، ایزولاسیون به کمک عایق سیمها و نوارهای عایق انجام می شود. در این حالت تا صدها ولت و بیشتر ولتاژ قابل تحمل وجود دارد.

حسن دیگر ترانسفورمر ایزوله کننده، افزودن خروجیهای متعدد بدون نیاز به رگولاتور جداگانه است. در اینجا هم توپولوژی های فلای بک و فوروارد وجود دارد. بعلاوه ترانس می تواند بعنوان افزایشده یا کاهشده ولتاژ عمل کند.

الف - رگولاتور فلای بک:

ساده ترین و کم قطعه ترین عضو خانواده منابع تغذیه سوئیچینگ، طرح فلای بک است
و در محدوده بسیار وسیعی بکار می رود. کاملاً شبیه رگولاتور بوست است، بجز یک
سیم پیچ اضافی روی القاگر آن. این سیم پیچ علاوه بر ایزولاسیون قابلیت‌های فراوانی هم
به مدار می افزاید:

- بیش از یک خروجی در یک تغذیه قابل تحصیل است.
- خروجی می تواند مثبت یا منفی، مستقل از سطح ورودی باشد.
- ایزولاسیون الکتریکی بین ورودی و خروجی خیلی زیاد است.

عملکرد این رگولاتور ترکیبی از عملکرد رگولاتورهای بوست و باک است و در یک
دوره کاری قابل تفسیر است. نخست هنگامیکه سوئیچ قدرت روشن است در این
حالت با عبور جریان از اولیه ترانس، ترانس انرژی دار می شود و سپس هنگامیکه
خروجی خاموش می شود، با تخلیه انرژی در بار از مقدار انرژی کاسته می شود. در
اینجا هم اگر انرژی تا نیم دوره بعدی در هسته باقی بماند حالت کاری پیوسته و اگر
نماند حالت ناپیوسته است.

ب - رگولاتور پوش پول Push-Pull :

این مدار مانند سایر رگولاتورهای فرورارد در خروجی به فیلتر L-C و باک مجهز
است، انرژی در هسته ذخیره نمی شود و جریان در ثانویه همزمان با هدایت ترانزیستور
مربوطه در اولیه به راه می افتد. ترانزیستورها به صورت متوالی با یک زمان مرده (این

زمان که برای BJT حدود ۲ میکروثانیه و برای MOSFET برابر ۵۰ تا ۴۰۰ نانوثانیه است، برای کسب اطمینان از خاموش شدن ترانزیستورها از لحظه اعمال ولتاژ به گیت یا بیس تا توقف کامل از کلکتور یا درین لازم است) کار هدایت جریان را برعهده می گیرند. علی رغم اینکه سیم پیچ های اولیه و ثانویه در یک جهت پیچیده شده اند نحوه اتصالات به گونه ای است که جریان در جهت های عکس به صورت متوالی در اولیه به راه می افتد. در این حالت از عنصر مغناطیسی بصورت متقارن استفاده می شود. این شکل از کارکرد مدار مزایای زیر را به همراه دارد:

- فوران ایجاد شده در هسته پیرامون منحنی B-H متقارن است و در این حالت علی رغم فضای اضافی لازم برای سیم پیچی اضافی، حجم هسته منتهی به کاهش چشمگیری پیدا می کند.
- مزیت دیگر در مقایسه با طرح فلای بک قدرت تحویل توان دو برابر به بار است. این منابع قدرت تحویل تا چندصد وات را به خروجی دارند.
- به دلیل کارکرد هریک از ترانزیستورها در فرکانس کاری اصلی عوامل محدودکننده نظیر حرارت... به نصف کاهش یافته است. مانند رگولاتور Buck القاگر خروجی هیچگاه نباید کاملاً از فوران تخلیه گردد. جریان القاگر خروجی یک موج مثلثی برابر حاصل جمع جریان در دو نیمه اولیه ضربدر ضریب تبدیل جریان

ترانسفورمر است که روی یک سطح dc که دست کم برابر نصف جریان نامی خروجی

باید باشد سوار است.

اشکال اساسی و غیر قابل حل رگولاتور Push-Pull :

به دلیل اینکه هیچ دو ترانزیستوری یافت نمی شوند که مشخصاتشان کاملاً یکسان

باشد و عملاً پیچیدن دو نیمه اولیه به صورت کاملاً یکسان بسیار مشکل است، مدار از

کار مقارن حول منحنی B-H خارج می شود و این همه مشکل نیست. مشکل اصلی

هنگامی بروز می کند که کنترلر سعی در جبران D.C مدار، هنگامیکه بار با یک افزایش

پله ای در جریان خروجی مواجه می شود بنماید. در این حالت هسته به اشباع می رود

و هرگونه تلاشی در جهت افزایش توان تحویلی به بار بیهوده است و این کار به افزایش

جریان عبوری ترانزیستورها منجر می شود که در نهایت باعث بروز آسیب جدی به

نیمه هادی می شود. اغلب طراحان با تجربه استفاده از آرایشهای نیمه پل و تمام پل را

بر Push-Pull ترجیح می دهند.

ج - رگولاتور نیم پل (Half-Bridge) :

شکل دیگر مبدل با ترانسفورمر ایزوله آرایش نیم پل است. در اینجا تنها یک سیم پیچ

اولیه داریم که در کوپلاژ با یک ترانسفورمر سروسط دار افزایشنده یا کاهشنده قرار دارد. در

این آرایش خطر اشباع وجود ندارد (تنها پیک I_{in} می تواند هسته را به اشباع بیندازد)

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

بنابراین نیاز به مدارات کنترلی گران قیمت نمی باشد. یکی از اشکالات این منابع هدایت

ترانزیستورها است که هدایت آنها بوسیله یک ترانسفورمر ایزوله انجام می گیرد.

در محدوده ۱۵۰W تا ۵۰۰W این طرح بهترین انتخاب است. کمتر از آن فلابی بک از

نظر قیمت ترجیح دارد، بیشتر از آن هم قابلیت اطمینان این مدار کم است.

د - رگولاتور تمام پل (Full-Bridge) :

آخرین آرایش مربوط به تمام پل است. در این آرایش دو جفت ترانزیستور وجود دارند

که همزمان کار هدایت را برعهده می گیرند. در اینجا هم، مدار فرمان ترانزیستور ایزوله

لازم است که براحتی برای دو جفت ترانزیستور با دو جفت سیم پیچ قابل تحصیل

است و مدار فرمان پیچیده ای را طلب نمی کند. اشباع هسته واقعاً برای ترانزیستورها

مخرب است ولی این طرح برای توان های ۴۰۰ وات تا چند کیلووات به راحتی کار

می کند.